

63.3(4Укр)а73
і - 90

Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Ніжинський агротехнічний інститут

Історія України

Розглянуто на засіданні
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол № 4 від 5 листопада 2007 р.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Ніжинського агротехнічного інституту
(Протокол № 5 від 31.05.2008)

Рецензенти:

Овдієнко П.П., кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України
Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя.

Коломієць С.С., кандидат історичних наук, професор, завідувач кафедри
історії України Національного аграрного університету

Сидорович О.С.

Навчально-методичні матеріали із **історії України** для бакалаврів денної
форми навчання факультету економіки та менеджменту. – Ніжин: НАТІ, 2012.
– 32 с.

У пропонуваному навчально-методичному посібнику у відповідності до навчального плану та програми курсу "Історія України" представлені плани семінарських занять, питання для самостійного опрацювання тематики реферативних повідомлень, література. Даний посібник супроводжується конкретними методичними рекомендаціями та побажаннями щодо виконання студентами реферативних робіт, питаннями для дискусії. Посібник також стане одним із незамінних джерел при самостійній підготовці до складання іспиту.

© Сидорович О.С., 2012

Надруковано до друку 20.10.2011 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Гарнітура Times. Ум. друк арк. 38,13. Обл.-вид. арк. 41,0.
Тираж 300 прим. Зам № 525.

Видавець: ШІ Лісенко М.М.
м. Ніжин, вул. Шевченка, 20
Тел. (04631) 9-09-95, (067) 4412124
E-mail: milanik@land.ru

Свідчення про внесення до Державного реєстру
видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 2776 від 26.02.2007 р.

Зміст

1.	Мета й завдання курсу	4 с.
2.	Міждисциплінарні зв'язки	5 с.
3.	Тематичний план курсу	5 с.
4.	Використання методів активного навчання	5 с.
5.	Форми поточного та підсумкового контролю	6 с.
6.	Зміст тем семінарських занять та самостійної роботи	6 с.
7.	Методичні поради до написання реферату	23 с.

І. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Історія України – це дисципліна, що займає одне з основних місць і відіграє важливу роль у формуванні фахівця. Вона тісно пов'язана з формуванням у студента історичного світогляду, надає необхідні знання з історії нашої країни, що є безумовною підставою для виховання повноцінного громадянина й патріота.

№	Тема	Всього год.	Лекції	Семінари	Самост.
1	Україна в найдавніші часи. Київська Русь.	10	4	2	4
2	Україна-Русь у період політичної роздробленості. Галицько-Волинське князівство.	10	4	2	4
3	Українські землі в складі Литви та Польщі (XIV-середина XVI ст.) Виникнення козацтва.	10	4	2	4
4	Національно-визвольний рух у другій половині XVI-середині XVII ст. Держава Богдана Хмельницького.	10	4	2	4
5	Козацьке державотворення та становище українських земель у другій половині XVII-XVIII ст.	12	4	4	4
6	Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII-початок XX ст.)	12	6	2	4
7	Боротьба за українську державність у 1917-1920 рр.	10	4	2	4
8	Україна в міжвоєнних 1920-1930-их рр.	10	4	2	4
9	Друга світова війна та Україна (1939-1945 рр.)	10	4	2	4
10	Україна в командно-адміністративній системі СРСР (1945-1985 рр.)	9	4	1	2
11	Україна – незалежна держава.	9	4	1	2
Всього годин		108	48	20	40

Метою вивчення історії України у вищій школі є:

- розвиток національної самосвідомості майбутніх фахівців;
- виховання патріотичних і морально-етичних переконань фахівця, причетності до тисячолітньої історії українського народу;
- набуття фахівцями навичок роботи з історичними джерелами та літературою, наукового аналізу, спрямованих на забезпечення самостійного осмислення закономірностей історичного розвитку;

- вироблення вмінь застосовувати набуті знання з історії в повсякденній діяльності, для орієнтації в суспільно-політичному житті, оцінки суспільних явищ і подій.

Після вивчення курсу «Історія України» студенти повинні:

знати:

- основні періоди в історії України, їх хронологію. Витоки української нації, її місце в загальносвітових процесах;
- етапи зародження та розвитку національної державності;
- етапи становлення українського етносу, важливість збереження й розвитку властивих йому ознак.

вміти:

- аналізувати історичні процеси, події, факти, явища духовного життя;
- формувати свою громадянську, політичну позицію;
- використовувати кращі надбаня народу для духовного самовдосконалення та розширення наукового світогляду;
- толерантно ставитися до досягнень минулого та надбань інших народів;
- користуватися категорійно-понятійним апаратом, джерелами з історії України.

II. МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ЗВ'ЯЗКИ

Оволодіння історією України ґрунтується на тісному взаємозв'язку з іншими навчальними предметами, зокрема з такими базовими, як філософія, соціологія, економічна історія, економічна теорія та ін.

III. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

Тематичний план лекційного й практичного курсу історії України. Курс історії України читається на I курсі спеціальності 6.050200 "Менеджмент організацій". У 1-му семестрі: лекцій - 20 год., семінарів 16 год., самостійна робота - 45 год. У 2-му семестрі: лекцій - 20 год., семінарів 16 год., самостійна робота - 18 год.

IV. ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДІВ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ

У процесі проведення лекційних та семінарських занять застосовуються такі методи активного навчання:

- індивідуально-контрольна співбесіда;
- тести контролю знань;
- обговорення дискусійних питань;

- ситуаційні завдання;
- друковані роздаткові матеріали.

Вивчення курсу історії України здійснюється, крім лекційних та семінарських занять, у таких формах самостійної роботи студентів:

- самостійна робота з підручниками, конспектування першоджерел;
- підготовка рефератів, захист їх;
- розв'язування практичних завдань, тестів;
- підготовка до модульного контролю знань та іспиту;

V. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль здійснюється в формі усного опитування. Виконання контрольних робіт з використанням модульно-рейтингової системи контролю оцінки знань, а також проведення наприкінці вивчення курсу історії України тестування.

VI. ЗМІСТ ТЕМ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Україна в доісторичну добу. Київська Русь.

План семінару (2 год.)

1. Землеробські племена трипільської культури.
2. Східні слов'яни в давнину (походження, розселення, звичаї, побут, вірування).
3. Утворення та розвиток Руської держави (IX – перша половина XI ст.).

Теми рефератів:

- Первіснообщинний лад на території України.
- Розселення східних слов'ян у VI-IX ст.
- Заснування Києва.
- Київська Русь та її місце в історії людства.
- Міжнародна політика Київської Русі.
- Монголо-татарське нашествя. Захоплення Києва.
- Походження назв “Русь”, “Україна”, “Малоросія”, “Росія”.

Прийняття християнства та його історичне значення, заснування Печерського монастиря.

Питання для дискусії:

Чи існувала спільна давньоруська народність?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Доба первіснообщинного ладу.
2. Кочові народи на українській землі.
3. Античні міста – держави Північного Причорномор'я.
4. Норманська та антинорманська теорії походження Русі.
5. Основні джерела вивчення історії України.
6. Етимологія слів “Русь” і “руси”.
7. “Руська правда” Ярослава Мудрого.

Література:

1. Брайчевський М. Антське царство. Конспект історії України. Нова концепція // Старожитності. – 1991. – № 5.
2. Брайчевський М. Скіфи. Конспект історії України. Нова концепція // Там само. – № 4.
3. Василенко Г. Велика Скіфія. – К., 1991.
4. Василенко Г. Руси. – К., 1990.
5. Велика історія України: У 2 т. Т.1 / Зладив М. Голубець. – К., 1993. – С.11-61.
6. Влес-книга // Дніпро. – 1990. – № 4.
7. Грабовський С., Ставрянні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 7-62.
8. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 9-48.
9. Грушевський М. Очерк істории украинского народа. – К., 1990. – С. 5-33
10. Давня історія України: У 2 кн. / Толочко П. (кер. авт. кол.), Козак Д., Крижицький С. та ін. – К., 1995.
11. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 32-46.
12. Ефименко А. История украинского народа. – К., 1990. – С. 9-26.
13. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 7-12.
14. Залізняк Л. Про козаків, аріїв та їхню праатьківщину // Старожитності. – 1992. – № 5.
15. Ігнатівич Е. Україна – terra incognita. – К., 1992.
16. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1 / Під ред. В. Смолія. – К., 1995. – С. 5-39.
17. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 22-33.
18. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 3-11.
19. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 6-24.
20. Паїк В. «Велика Скитія» – велика Сколотія // Державність. – 1992. – № 1-2.
21. Опис Скитії Геродота // Л.Ч.К. – 1993. – № 7-9.
22. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.1. – К., 1992. – С. 13-85.
23. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 17-32.
24. Толочко О. П., Толочко П. П. Київська Русь, т. 4. – К., 1998, с. 96-124.
25. Толочко П. П. Історичні портрети. – К., 1990, с. 13-72.
26. Яковенко Н. Нарис історії України. – К., 1997, с. 32-37.

Тема 2. Русь-Україна в другій половині XI – 40-х роках XIV ст.

План семінару(2 год.)

1. Руські землі в другій половині XI ст. – на початку XII ст.
Володимир Мономах.

2. Феодальна роздробленість Давньоруської Держави. Перші літописні згадки про Русь-Україну.

3. Галицько-Волинське князівство.

Теми рефератів:

• Галицько-Волинське князівство та його місце в розбудові української державності.

• Причини розпаду Київської Русі та її історичне значення.

• Король Данило Галицький.

• Руські князівства в міжнародних відносинах XII-XIV ст.

Питання для дискусії:

Феодальний розпад Київської Русі. Чи була альтернатива?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Княжий з'їзд 1097 року.

2. "Повчання" Володимира Мономаха.

3. Міста Чернігівщини XI – XII ст.

4. Етнічний розвиток Київської Русі.

5. Роман Мстиславович – засновник Галицько-Волинського князівства.

6. Данило Галицький – визначний державний і політичний діяч.

7. Галицько-Волинський літопис.

Література:

1. Іванченко Р. Київська Русь: початки Української держави. – К., 1995.

2. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1 / під ред. В.Смолія. – К., 1995. – С. 40-112.

3. Борисенко В. Курс української історії. – К., 1996. – С. 73-91.

4. Велика історія України: У 2 т. Т.1. / Зладив М.Голубець. – К., 1993.

5. Гарський А. Ще раз про роль норманів у формуванні Київської Русі // У.І.Ж. – 1994. – № 1.

6. Грабовський С., Ставршин С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 64-114.

7. Грушевський М. Очерк історії українського народу. – К., 1990. – С. 34-94..

8. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 49-138.

9. Грушевський М. Звичайна схема «руської» історії й справа раціонального укладу історії східного слов'янства // Вивід прав України. – Львів, 1992.

10. Давня історія України: У 2 кн. Кн. 2 / Толочко П. (кер. авт. кол.), Козак Д., Крижницький С. та ін. – К., 1995.
11. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 42-100.
12. Ефименко А. История украинского народа. – К., 1990. – С. 27-89.
13. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 13-31.
14. Історія України / Керівник авт. кол. Ю. Зайцев. – Львів, 1996. – С. 75-84.
15. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К., 1991.
16. Котляр М. Найдавніша повість про Данила Галицького // Київська старовина. – 1992. – № 1.
17. Котляр М., Смолій В. Народженая в кольчугі (Данило Галицький) // Історія в життєписах... – К., 1994.
18. Котляр Н. Формирование территории и возникновение городов Галицко-Волынской Руси IX–XIII вв. – К., 1985.
19. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 33-109.
20. Крип'якевич І. Галицько-Волинське князівство. – К., 1984.
21. Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська. – Львів, 1992.
22. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 12-18.
23. Лановик Б., Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 49-63.
24. Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу. – К., 1992.
25. Ортинський І. Хрищення, хрест та харизма України. – Рим – Мюнхен – Фрайбург, 1988.
26. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.1. – К., 1992.
27. Сахаров А. Дипломатия Древней Руси. – Москва, 1980.
28. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 29-68.
29. Толочко П. Історичні портрети. – К., 1990.

Тема 3. Литовсько-польська доба в історії України (XIV – перша половина XVII ст.)

План семінару (2 год.)

1. Українські землі в складі Великого Князівства Литовського та Польщі.
2. Люблінська унія.
3. Соціально-економічні процеси в XIV-XVI ст.
4. Культура та церковне життя, Берестейська унія.

Теми рефератів:

- Характеристика господарства України в роки литовсько-польської колонізації.

- Становище України в складі Великого князівства Литовського.
- Формування української народності.
- Становище селян і правовий устрій сіл на Україні в роки литовсько-польської колонізації (руське, волоське, німецьке й польське право).

Питання для дискусії:

Які наслідки мала Берестейська церковна унія в історичній перспективі?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Литовські статути.
2. Українські православні братства.
3. Берестейська церковна унія – утворення греко-католицької церкви.
4. *Пересопницьке Євангелія* – визначна пам'ятка української землі.

Література:

1. Антонович В. Що принесла Україні унія. – Чернівці, 1992.
2. Велика історія України: У 2 т. Т.1. / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 297-351; Т.2. – С. 37-53.
3. Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 115-140.
4. Грушевський М. Духовна Україна (Збірка творів). – К., 1994. – С. 136-255.
5. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., – 1990. – С. 139-169, 188-200, 215-238.
6. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 94-151.
7. Грушевський М., Левницький О. Розвідки про церковні відносини на Україні-Руси XVI-XVIII вв. – Львів, 1991.
8. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 101-147, 166-188, 222-225.
9. Ефименко А. История украинского народа. – К., 1990. – С. 90-190.
10. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 32-38.
11. Ісаєвич Я. Україна давня і нова. – Львів, 1996. – С. 50-62, 105-113, 173-182.
12. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1 / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 113-151.
13. Костомаров М. Історія України в життєписях визначніших її діячів. – К., 1991. – С. 160-234.
14. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 110-155.
15. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 19-24

16. Лановик Б, Лазарович М. Люстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 64-78.

17. Митрополит Іларіон. Князь Константин Острозький і його культурна праця. – Б.м., 1992.

18. Стрийковський М. Хроніка польська, литовська, жмудська і всієї Русі // Дзвін. – 1990. – № 1-4.

19. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 69-96.

20. Україна і Польща в період феодалізму: Зб. наукових праць. – К., 1991.

21. Яковенко Н. Здобутки і втрати Люблінської унії // Київська старовина. – 1993. – № 3.

Тема 4. Виникнення українського козацтва

План семінару (2 год.)

1. Феномен козацтва: генезис, характерні ознаки та особливості.
2. Запорізька Січ.
3. Козацько-селянські повстання наприкінці XVI – на поч. XVII ст.

Теми рефератів:

- Озброєння запорізьких козаків, їх військово мистецтво.
- Утворення Запорозької Січі. Адміністративна й судова влада на Січі.
- Демократичні засади управління в Запорізькій Січі.
- Легендарний гетьман П. Конашевич-Сагайдачний.
- Боротьба проти турецько-татарської агресії.

Питання для дискусії:

У чому полягали причини поразок козацько-селянських повстань наприкінці XVI – на поч. XVII ст?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Військова майстерність запорізьких козаків.
2. Внутрішній устрій Запорізької Січі.
3. Байда – Вишневецький – засновник Запорозької Січі.

Література:

1. Історія України. – Львів, 1996, с. 100-102.
2. Петро Сагайдачний. – К., 1992.
3. Полонська-Василенко Н. Історія України, т. 1. – К., 1992, с. 382-384.
4. Сергійчук В. І. Іменем Війська Запорозького. – К., 1991, с. 81-104.
5. Сто найвідоміших українців. – К., 2002.
6. Сушинський Б. Козацькі вожді України. – Одеса, 1998, с. 165-175.
7. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991. – С.41-99.
8. Апанович О. Розповіді про запорозьких козаків. – К., 1991.
9. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 5-36.

10. Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. – К., 1995. – С. 3-164.
11. Гетьмани України: Історичні портрети. – К., 1991. – С. 7-32.
12. Голубуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994.
13. Грабовський С., Ставряні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 141-163.
14. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 170-187, 201-214, 239-295.
15. Грушевський М. Історія української козаччини. Т.І. До року 1625 // Вітчизна. 1989. – № 1-12.
16. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 152-177.
17. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 148-165, 188-232.
18. Ефименко А. История украинского народа. – К., 1990. – С. 191-219.
19. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 38-42.
20. Каченко А. Оповідання про славне Військо Запорізьке низове. – Дніпропетровськ, 1991.
21. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 155-169.
22. Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська. – Львів, 1992. – С. 170-198.
23. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 25-30.
24. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 79-104.
25. Мицик Ю., Плохій С., Стороженко І. Як козаки воювали. – Дніпропетровськ, 1990.
26. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. – К., 1992.
27. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.І.-К., 1992. – С. 361-365, 437-455.
28. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 97-115.
29. Хотинська війна (1621 р.) / Г.Грабянка, С. Величко, Й.Мюллер та ін. – К., 1991.
30. Шерер Ж.-Б. Літопис Малоросії, або історія козаків-запорожців... – К., 1994.
31. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків: У 3 т. – К., 1990-1991.

Тема 5. Визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Держава Богдана Хмельницького

План семінару (2 год.)

1. Причини, характер, рушійні сили, періодизація Визвольної війни.
2. Початковий період війни. Зборівська угода 1649 року.
3. Битва під Берестечком. Білоцерківська угода.
4. Українсько-московський договір 1654 року та його наслідки.

Теми рефератів:

- Б. Хмельницький – видатний державний і військовий діяч.
- Україна напередодні Визвольної війни 1648-1654 рр.
- Воснні дії в 1648-1649 рр.
- Переяславська Рада. Березневі Статті.
- Державний устрій в Україні в добу Хмельниччини.

Питання для дискусії:

Союз із Московією. Чи існувала альтернатива?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Чернігівщина в роки Визвольної війни українського народу.
2. Визначні герої війни.
3. Міжнародна діяльність Б. Хмельницького.
4. Віленська угода 1656 року між Московією та Польщею.
5. Молдавська політика Б. Хмельницького.

Література:

1. Антонович В. Про часи козацькі на Україні. – К., 1991. – С. 100-142.
2. Апанович О. Українсько-російський договір 1654 р. Міфи і реальність. – К., 1994.
3. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 54-76.
4. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 296-325.
5. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 178-202.
6. Дорошенко Д. Нарис з історії України. – Львів, 1991. – С. 234-283.
7. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1 / Під ред. В.Смоляка. – К., 1995. – С. 152-191.
8. Костомаров М. Історія України в життєписах визначніших її діячів. – К., 1991.
9. Крип'якевич І. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
10. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 170-186.
11. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 31-37.
12. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 105-122.
13. Липинський В. Україна на переломі... // У.І.Ж. – 1992. – № 2, 4.
14. Меріме П. Українські козаки. Богдан Хмельницький. – Львів, 1990.
15. Наливайко Д. Козацька християнська республіка. – К., 1992. – С. 186-281.
16. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 10-35.
17. Ролле Й. Жінки при Чигиринському дворі. – К., 1994.
18. Свєшніков І. Битва під Берестечком. – Львів, 1993.
19. Стаття Богдана Хмельницького. Первий договір между Україною и Россіей 21 марта 1654 г. // Пам'ятки України. – 1991. – № 2, 5; Вивід прав України. – Львів, 1991. – С. 18-41.

20. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 115-128.
21. Хоткевич Г. Два гетьмани. – К., 1991. – С. 5-62.
22. Шевальє П. Історія війни козаків проти Польщі. – К., 1993.
23. Яковлів А. Договір гетьмана Б.Хмельницького з Москвою року 1654 // Дзвін. – 1991. – № 4.

Тема 6. Козацька Держава після Б. Хмельницького. Руїна План семінару (2 год.)

1. Становище України після смерті Б. Хмельницького. Гетьманування І.Виговського та Ю.Хмельницького.
2. Руїна й поділ Козацької Держави у 60-х – 80-х роках XVII ст.

Теми рефератів:

- Політичне становище України після смерті Б. Хмельницького. Гадяцька угода.
- Боротьба за збереження й утвердження державних форм Гетьманщини.
- Легендарний кошовий отаман Іван Сірко.

Питання для дискусії:

Проблема наступності державної влади за часів Гетьманщини.

Питання для самостійного опрацювання

1. Причини козацької війни.
2. “Чорна рада” у Ніжині.
3. Петро Дорошенко. Боротьба за возз’єднання Української Держави.
4. Підпорядкування Української Православної Церкви Москві (1686 р.).

Література:

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991. – С. 143-153.
2. Брайчевський М. Конспект історії України // Старожитності. – 1991. – № 11-12.
3. Будзинівський В. Наші гетьмани. – Тернопіль, 1990. – С. 23-85.
4. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 77-103.
5. Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. – К., 1995. – С. 253-385.
6. Гетьмани України: Історичні портрети. – К., 1991. – С. 45-93.
7. Грабовський С., Ставроянні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 181-198, 497-508.
8. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 326-366.

9. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 203-243.
10. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1991. – С. 9-18.
11. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 284-334.
12. Драгоманов М. Пропашний час. ... // УІЖ. – 1991. – № 9.
13. Ефименко А. История украинского народа. – К., 1990. – С. 251-268.
14. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 47-50.
15. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1. / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 191-218.
16. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 186-204.
17. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 38-44.
18. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 123-139.
19. Половська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 36-52.
20. Смолій В., Степанков В. Переддень Руїни (1650-1670 рр.) // Київська старовина. – 1993. – № 6.
21. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 128-144.
22. Яворницький Д. Історія запорозьких козаків. Т.3. – К., 1991.

Тема 7. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.

Занепад і втрата української державності

План семінару (2 год.)

1. Гетьман Іван Мазепа та його доба.
2. Обмеження та знищення Козацької державності та Січі у XVIII ст.

Теми рефератів:

- Пилип Орлик та його Конституція.
- Зміни в адміністративному устрої на Лівобережній і Правобережній Україні.

- Соціально-економічне становище України в другій пол. XVIII ст.

Питання для дискусії:

Гетьман І. Мазепа: зрадник чи герой?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Коломацькі статті І. Мазепа.
2. Гетьманування І. Скоропадського та Д. Апостола.
3. Останній гетьман України К. Розумовський.
4. Гайдамацький рух. Коліївщина.
5. Петро Калнишевський – останній кошовий отаман Запорозької Січі.
6. Імперська політика Петра I й Катерини II на українських землях.

Література:

1. Антонович В. Про козацькі часи на Україні. – К., 1991. – С. 154-207.
2. Борщак І. Мазепа. Орлик. Войнаровський. – Львів, 1991.
3. Борщак І., Мартель Р. Іван Мазепа. Життя й порива великого гетьмана. – К., 1991.
4. Володарі гетьманської булави: Історичні портрети. – К., 1995. – С. 385-554.
5. Гетьмани України: Історичні портрети. – К., 1991. – С. 101-214.
6. Голобуцький В. Запорозьке козацтво. – К., 1994.
7. Грабовецький В. Олекса Довбуш. – Львів, 1994.
8. Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 199-250, 509-528.
9. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 367-476.
10. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 244-305.
11. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С.334-495.
12. Енсен А. Мазепа. – К., 1992.
13. Іван Мазепа і Москва. – К., 1994.
14. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.І. / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 219-262.
15. Костомаров М. Історія України в життєспісах визначніших її діячів. – К., 1991. – С. 452-493.
16. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 204-252.
17. Кулиняк Д. Соловецький в'язень. – К., 1991.
18. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 45-51.
19. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 140-165.
20. Різниченко В. Пилип Орлик. – К., 1918.
21. Сергійчук В. Кого зрадив гетьман Мазепа. – К., 1991.
22. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 145-182.
23. Субтельний О. Мазегинці. – К., 1994.
24. Угода та конституція Пилипа Орлика // Літературна Україна. – 1990. – 12 лип.
25. Хоткевич Г. Два гетьмани. – К., 1991. – С. 63-106.
26. Яворницький Д. Історія запорізьких козаків. Т.3. – К., 1991.

Тема 8. Україна у першій половині XIX ст.

План семінару (2 год.)

1. Соціально-економічний розвиток українських земель у складі Російської імперії.
2. Суспільно-політичні рухи.
3. Національне відродження в Україні. Кирило-Мефодіївське товариство.
4. Західноукраїнські землі під владою Австрійської імперії.

Теми рефератів:

- Повстання під керівництвом Устима Кармелюка.
- Україна й народницький рух.
- Розклад кріпосництва й зростання капіталістичних відносин у I половині XIX століття.
- Зародження революційно-демократичного й буржуазно-ліберального руху.
- Т. Шевченко – видатний політичний діяч.
- Україна й декабристський рух.

Питання для дискусії:

Проблема відеутності державницької ідеї в суспільно-політичних рухах у першій половині XIX ст.

Питання для самостійного опрацювання.

1. Декабристський рух та Україна.
2. Т. Шевченко – геній українського народу.
3. Соціально-економічний розвиток Чернігівщини в пер. пол. XIX ст.
4. Русифікаторська політика царизму.

Література:

1. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 222-244., 263-308.
2. Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 251-267, 270-276, 283-289, 529-544.
3. Грушевський М. Лпострована історія України. – К., 1990. – С. 482-492, 499-501, 506-508, 516-519.
4. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 306-319, 331-344.
5. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1991. – С. 18-28.
6. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 496-525, 540-546.
7. Драгоманов М. Вибране. – К., 1991.
8. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 59-67.
9. Іванченко Р. Раби Кисва не мовчали. – К., 1991.
10. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1 / Під ред.В.Смоля. – К., 1995. – С. 263-308.
11. Кирило-Мефодіївське товариство. Збірник документів у 3-х томах. – К., 1990.
12. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX століття. – Тернопіль, 1993.
13. Костомаров Н. Исторические произведения. Автобиография. – К., 1989.

14. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 253-280.
15. Куліш П. Твори: В 2 т. – К., 1989.
16. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 52-57.
17. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 166-186.
18. Лисак-Рудницький І. Історичні есе. В 2 т. Т.1. – К., 1994.
19. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш.-К., 1989.
20. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 261-324.
21. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 183-192, 200-214, 244-263.
22. Федченко П. Михайло Драгоманов. – К., 1991.
23. Чубицький П. Ще не вмерла Україна. – К., 1991.

Тема 9. Україна у другій половині ХІХ ст.

План семінару (2 год.)

1. Модеризаційні процеси в Російській імперії та Україна.
2. Суспільні течії й рухи другої пол. ХІХ ст.
3. Соціально-економічний розвиток у пореформений період.
4. Українська культура в другій половині ХІХ ст.

Теми рефератів:

- Громадівський рух в Україні в II пол. ХІХ ст.
- Прискорення розвитку капіталістичних відносин на Україні після скасування кріпосного права.
- Національний гніт на Україні. М.П. Драгоманов – ідеолог нової України
- Розвиток культури на Україні в другій пол. ХІХ ст.

Питання для дискусії:

В чому полягало значення громадівського руху для національного відродження?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Кримська війна.
2. Засновники українського театру.
3. Соціально-економічний розвиток Чернігівщини в др. пол. ХІХ ст.
4. Русифікаторська політика царизму.

Література:

1. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 222-244., 263-308.

2. Грабовський С., Ставроян С., Шпляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 251-267, 270-276, 283-289, 529-544.
3. Грушевський М. Ілюстрована історія України. – К., 1990. – С. 482-492, 499-501, 506-508, 516-519.
4. Грушевський М. Очерк истории украинского народа. – К., 1990. – С. 306-319, 331-344.
5. Донцов Д. Історія розвитку української державної ідеї. – К., 1991. – С. 18-28.
6. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 496-525, 540-546.
7. Драгоманов М. Вибране. – К., 1991.
8. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 59-67.
9. Іванченко Р. Раби Києва не мовчали. – К., 1991.
10. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.1 / Під ред. В. Смолія. – К., 1995. – С. 263-308.
11. Кирило-Мефодіївське товариство. Збірник документів у 3-х томах. – К., 1990.
12. Кондратюк К. Нариси історії українського національно-визвольного руху XIX століття. – Тернопіль, 1993.
13. Костомаров Н. Исторические произведения. Автобиография. – К., 1989.
14. Крип'якевич І. Історія України. – Львів, 1990. – С. 253-280.
15. Куліш П. Твори: В 2 т. – К., 1989.
16. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 52-57.
17. Лановик Б., Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 166-186.
18. Лисак-Рудницький І. Історичні есе. В 2 т. Т.1. – К., 1994.
19. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш. – К., 1989.
20. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 261-324.
21. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 183-192, 200-214, 244-263.
22. Федченко П. Михайло Драгоманов. – К., 1991.
23. Чубинський П. Ще не вмерла Україна. – К., 1991.

Тема 10. Україна на початку XX ст.

План семінару (2 год.)

1. Соціально-економічний розвиток на початку XX ст.
Національний рух.
2. Україна в період першої російської революції та третьочервеної монархії.
3. Західноукраїнські землі в другій половині XIX – на поч. XX ст.
4. Україна в роки Першої світової війни.
5. Модерністська течія в українській культурі.

Теми рефератів:

- Передумови виникнення українських політичних партій і поширення соціалістичних ідей наприкінці XIX – на початку XX століття. Виникнення більшовізму.

- Революційні події на Україні в 1905-1907 рр.
- Національне питання в програмах і політиці загальноросійських й українських партій напередодні революції 1905-1907 років.

- Україна в період I світової війни.
- Демократичний рух на західноукраїнських землях.
- Столипінська аграрна реформа та її наслідки для України.

Питання для дискусії:

Уроки Столипінської аграрної реформи для сучасного українського села.

Питання для самостійного опрацювання

1. Події на панцернику «Потьомкін».
2. Розвиток кооперативного руху в Україні на поч. ХХ ст.
3. Соціально-економічний розвиток Чернігівщини на початку ХХ ст.
4. Русифікаторська політика царизму.
5. Перша світова війна й Чернігівщина.

Література:

1. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 307-322.
2. Вернадський В. Українське питання і російська громадськість // Вітчизна. – 1988. – № 6.
3. Гордієнко В. Українські січові стрільці. – Львів, 1990.
4. Грабовський С., Ставроянні С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 289-304.
5. Грицак Я. ...Дух, що тіло рве до бою... – Львів, 1990.
6. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ століття: Нариси політичної історії. – К., 1993. – С. 7-78.
7. Дорошенко Д. Нарис історії України. – Львів, 1991. – С. 546-556.
8. Думін О. Історія Легіону Українських Січових Стрільців 1914-1918 // Дзвін. – 1991. – № 9-12; 1992. – С. 1-12; 1993. – № 1-6.
9. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 66-67, 69-71.
10. Історія січових стрільців. – К., 1992. – С. 15-26.
11. Коляничук О., Литвин М., Науменко К. Генералітет українських визвольних змагань. – Львів, 1995.
12. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 66-71.
13. Лазарович М. Культурно-просвітницька діяльність Українських Січових Стрільців у роки Першої світової війни. – Тернопіль: Тайп, 2003.
14. Лазарович М., Лазарович Н. «Машерують наші добровольці...» – Тернопіль: Тайп, 2003.

15. Лановик Б, Лазарович М. Люстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 208-226.
16. Левицької К. Українські політики Галичини. – Тернопіль, 1996.
17. Литвин М., Науменко К. Історія галицького стрілецтва. – Львів, 1991.
18. Матейко Р., Мельничук Б. Воєнними дорогами синів Галичани. – Тернопіль, 1991.
19. Міхновський М. Самостійна Україна // Вивід прав України. – Львів, 1991. – С. 78-83.
20. Мороз В. Україна в ХХ ст. – Тернопіль, 1992. – С. 50-81.
21. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 405-456.
22. Ріпецький С. Українське Січове Стрілецтво. Визвольна ідея і збройний чин. – Львів, 1995.
23. Самостійна Україна: Збірник програм українських політичних партій початку ХХ ст. – Тернопіль, 1991.
24. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 260-271, 296-300.
25. Українські Січові Стрільці 1914-1920 / За ред. Б.Гнаткевича та ін. – Львів, 1991.

Тема 11. Боротьба за відновлення Української державності (1917-1920).

Перше заняття

План семінару (2 год.)

1. Становище в Україні після повалення самодержавства. Центральна Рада та її взаємовідносини з Тимчасовим урядом.
2. Проголошення УНР. Конфлікт між Центральною Радою й радянським урядом Росії.
3. Проголошення самостійності України. Брестський мир та його наслідки.

Теми рефератів:

- Україна під час Лютневої буржуазно-демократичної революції.
- Соціальна база й програма Української Центральної Ради.
- Проблеми державотворення в універсалах Центральної Ради.
- Західноукраїнська Народна Республіка.

Питання для дискусії:

Чому самостійність України не була проголошена відразу після повалення монархії?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Українські політичні партії в 1917 р.
2. Українізація війська.
3. Київський з'їзд народів Росії.
4. М. Міхновський – лідер української національної демократії.

5. В. Винниченко – український політичний і громадський діяч.
6. Чотири Універсали Центральної Ради.
7. Конституція Української Народної Республіки.

Література:

1. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 322-383.
2. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. – К., 1990.
3. Гордієнко В. Українська Галицька Армія. – Львів, 1991.
4. Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 306-345, 545-573.
5. Грушевський М. Новий період історії України. – К., 1992.
6. Грушевський М. Спомини // Київ. – 1988. – № 9-12; – 1989. – № 8-11.
7. Гуличак Т. Україна: перша половина ХХ ст.: Нариси політичної історії. – К., 1993.
8. Дорошенко Д. Історія України 1917-1923 // Прапор. – 1990. – № 11-12; Березиль. – 1991. – № 1-2.
9. Іванис В. Симон Петлюра – Президент України. – Дрогобич, 1991.
10. Історія січових стрільців. – К., 1992.
11. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.2 / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 3-143.
12. Коляничук О., Литвин М., Науменко К. Генералітет українських визвольних змагань. – Львів, 1992.
13. Крип'якевич І., Гнагевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська. – Львів, 1992. – С. 293-568, 579-592.
14. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 72-81.
15. Лазарович М. Українські січові стрільці в революційних подіях у листопаді 1918 р. в Східній Галичині // Український історичний журнал. – 1998. – № 5.
16. Лаповик Б., Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 227-262
17. Махно Н. Воспоминания. – Москва, 1992.
18. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К., 1993.
19. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 457-555.
20. Романчук О. Ультиматум. – К., 1990.
21. Скоропадський П. Спомини. – К., 1992.
22. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 300-331.
23. Удовиченко О. Україна у війні за державність. – К., 1995.
24. Чайковський А. Чорні рядки: Слогади комісара ЗУНР // Дзвін. – 1990. – № 6.
25. Чотири Універсали. – К., 1990.

Друге заняття

План семінару (2 год.)

1. Гетьманщина Павла Скоропадського.
2. Директорія УНР. ЗУНР.
3. Боротьба за владу в 1919-1920 рр.

Теми рефератів:

- Акт об'єднання УНР та ЗУНР 22 січня 1919 року.
- Пестор Махно: правда та легенди.
- Галицькі січові стрільці в роки громадянської війни в Україні.
- Симон Петлюра й громадянська війна в Україні.
- Встановлення радянської влади в Україні.

Питання для дискусії:

У чому полягали причини поразки української революції?

Питання для самостійного опрацювання

1. Повстанський селянський рух проти більшовиків.
2. Директорія й Чернігівщина.
3. Україна в планах іноземних держав.
4. Омелянович-Павленко М. В. – військовий діяч УНР.
5. Українська Галицька Армія.

Література:

1. Велика історія України: У 2 т. Т.2 / Зладив М.Голубець. – К., 1993. – С. 322-383.
2. Винниченко В. Відродження нації: У 3 т. – К., 1990.
3. Гордієнко В. Українська Галицька Армія. – Львів, 1991.
4. Грабовський С., Ставроянці С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 306-345, 545-573.
5. Грушевський М. Новий період історії України. – К., 1992.
6. Грушевський М. Спомини // Київ. – 1988. – № 9-12; – 1989. – № 8-11.
7. Гунчак Т. Україна: перша половина ХХ ст.: Нариси політичної історії. – К., 1993.
8. Дорошенко Д. Історія України 1917-1923 // Пралор. – 1990. – № 11-12; Березіль. – 1991. – № 1-2.
9. Іванис В. Симон Петлюра – Президент України. – Дрогобич, 1991.
10. Історія січових стрільців. – К., 1992.
11. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.2 / Під ред. В.Смолія. – К., 1995. – С. 3-143.
12. Колянчук О., Литвин М., Науменко К. Генералітет українських визвольних змагань. – Львів, 1992.
13. Крип'якевич І., Гнатевич Б., Стефанів З. та ін. Історія українського війська. – Львів, 1992. – С. 293-568, 579-592.

14. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 72-81.

15. Лазарович М. Українські січові стрільці в революційних подіях у листопаді 1918 р. в Східній Галичині // Український історичний журнал. – 1998. – № 5.

16. Лановик Б, Лазарович М. Глюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 227-262

17. Махно Н. Воспоминания. – Москва, 1992.

18. Нагаєвський І. Історія Української держави двадцятого століття. – К., 1993.

19. Полонська-Василенко Н. Історія України: У 2 т. Т.2. – К., 1992. – С. 457-555.

20. Романчук О. Ультиматум. – К., 1990.

21. Скоропадський П. Спомина. – К., 1992.

22. Субельний О. Україна: історія, – К., 1991. – С. 300-331.

23. Удовиченко О. Україна у війні за державність. – К., 1995.

24. Чайковський А. Чорні рядки: Спогади комісара ЗУНР // Дзвін. – 1990. – № 6.

Тема 12. Україна у міжвоєнні 1920-1930 роки

План семінару (2 год.)

1. Міжнародне й внутрішнє становище УРСР на початку 20-х років.

НЕП.

2. Українізація. Причини, хід, наслідки.

3. Особливості та наслідки соціалістичного будівництва в 20-30 рр.

Голодомор, сталінські репресії в Україні.

Теми рефератів:

- Особливості здійснення нової економічної політики в Україні.
- Статус України в складі СРСР.
- Аграрні відносини на селі в доколгоспний період.
- Економічна суть та цільове призначення суцільної колективізації.
- Становище українського селянства в 30-х роках ХХ століття.
- Голодомори 1921-1923 й 1932-1933 років, їх трагічні наслідки.
- Становище церкви в Україні в 20-30—ті роки ХХ ст.
- Роль сільськогосподарської кооперації в розвитку аграрного сектора України в 1921-1929 роках.
- Наслідки та уроки проведення суцільної колективізації в Україні.
- Приєднання Західної України до Української РСР.
- Багатоукладність в аграрному секторі України в 1921-1929 роках.

Питання для дискусії:

Голодомор 1932-33 рр.: геноцид чи природне явище?

Питання для самостійного опрацювання

1. Українська Холодноярська Республіка.

2. Українська Автокефальна Православна церква в 20-роках.
3. Голодомор в Україні в 1921-1922 р., причини та наслідки.
4. Утворення СРСР й Україна.
5. Шумський О. Я. – державний та громадський діяч.
6. Ліві партії України та їх вплив на українське життя 20-х років.

Література:

1. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. – К., 1994.
2. Волкогонов Д. Триумф і трагедія: Політичний портрет Й.В.Сталіна: У 2 кн. – К., 1989-1990.
3. Голод 1921-1923 років в Україні: Збірник документів і матеріалів. – К., 1993.
4. Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 346-376, 574-584.
5. Дашкевич Я. Україна і союзні договори 1920 та 1922 рр. // Ровесник. – 1991. – № 5.
6. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. – 1990. – № 5, 7.
7. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 99-106.
8. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.2 / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 144-256.
9. Касьянов Г., Даниленко В. Сталінізм і українська інтелігенція. – К., 1991.
10. Конквест Р. Жива скорботи. – К., 1993.
11. Кульчицький С. Ціна «великого перелому». – К., 1991.
12. Курносів Ю. Духовне життя на Україні в 20-30 рр. // У.І.Ж. – 1990. – № 1.
13. Курносів Ю. Суспільно-політичне життя на Україні в 20-30 рр. // У.І.Ж. – 1989. – № 12.
14. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 82-90.
15. Лановик Б., Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 263-285.
16. Лозицький В. Політика українізації в 20-30 роках: історія, проблеми, уроки // У.І.Ж. – 1989. – № 3.
17. Мельгунов С. Красный террор в России. – Москва, 1990.
18. Петров В. Діячі української культури (1920-1940 рр.) – жертви більшовицького терору. – К., 1992.
19. Соловей Д. Голгота України: московсько-більшовицький терор в УРСР між першою і другою світовою війною. – Дрогобич, 1993.
20. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. С. 332-368.
21. Хвильовий М. Україна чи Малоросія? // Вітчизна. – 1990. – № 2.
22. Чорна тінь голодомору 1932–1933 років над Тернопіллям: Книга пам'яті / Вступ. ст.; упоряд. Б. Д. Лановик, М. В. Лазарович, Р. М. Матейко. – Тернопіль: Джура, 2003.

Тема 13. Україна у Другій світовій війні

План семінару (2 год.)

1. Початок Другої світової війни. Західноукраїнські землі у вересні 1939 – червні 1941 рр.
2. Україна в роки німецько-фашистської окупації. Боротьба із загарбниками.
3. Вклад українського народу в розгром нацистської Німеччини.

Теми рефератів:

- Оборона Києва влітку і восени 1941 року.
- Мої земляки в боротьбі проти фашизму в роки II світової війни.
- Українська повстанська армія: правда та вимисли.
- Участь представників українського народу в діючій армії.

Питання для дискусії:

Причини поразок радянської армії в перший період війни.

Питання для самостійного опрацювання.

1. Українське питання напередодні Другої світової війни. Проголошення самостійності Карпатської України.
2. ОУН у кінці 30-х – на початку 40-х років. Проголошення незалежності України 30. 06. 1941.
3. Військові операції на українській землі в 1941-1942 рр.
4. Степан Бандера – політичний діяч, ідеолог українського національного руху.
5. “Подільська Січ” та її роль у боротьбі за незалежність України.
6. Українсько-польські стосунки в роки Другої світової війни.

Література:

1. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917-1953. Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. – К., 1994.
2. Брицький П. Україна у другій світовій війні (1939-1945 рр.). – Чернівці, 1995.
3. Бульба-Боровець Т. Армія без держави. – Львів, 1993.
4. Воронов І., Пилявець Ю. Голод 1946-1947 рр. – К., 1991.
5. Грабовський С., Ставроянн С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – С. 376-380, 403-418.
6. Гунчак Т. У мундиріх ворога // Військо України. – 1993. – № 9.
7. Злочини комуністичної Москви в Україні влітку 1941 року. – Дрогобич, 1991.
8. Ковалюк В. Культурологічні та духовні аспекти «радянизації» Західної України (вересень 1939 – червень 1941 рр.) // У.І.Ж. – 1993. – № 2-3.
9. Коваль М. ОУН-УПА: між «третім рейхом» і сталінським тоталітаризмом // У.І.Ж. – 1994. – № 2-3.
10. Кожукало І. 1946-1947 роки: невідомий голод. – К., 1990.
11. Косик В. Україна і Німеччина у другій світовій війні. – Париж – Нью-Йорк – Львів, 1993.

12. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 99-106.
13. Лановик Б, Лазарович М. Ілюстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 307-338.
14. Мірчук П. Українська Повстанська Армія. 1942-1952: Документи і матеріали. – Львів, 1991.
15. ОУН і УПА у другій світовій війні // УЛЖ. – 1994. – № 2-6; 1995. – № 1-3.
16. Рощенко В. Друга світова війна (1939-1945 роки). – К., 1994.
17. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 392-430.
18. Суворов В. Ледокол. – Москва, 1994.
19. Суворов В. День М. – Москва, 1994.
20. Трубайчук А. Брудершафт двох диктаторів. – К., 1993.
21. Універсал і платформа УГВР // Вивід прав України. – Львів, 1991. – С. 119-125.
22. Цілком таємно... Секретні документи Рейху про діяльність ОУН 1941-1944 рр. – Тернопіль, 1992.

Тема 14. Україна в умовах адміністративно-командної системи в післявоєнний період

(друга половина 1940-х – перша половина 1980-х років).

План семінару (2 год.)

1. Труднощі та особливості відбудови. Суспільно-політичне життя у другій половині 40-х – на початку 50-х років.
2. Економічне, соціально-політичне та національно-культурне життя в роки “політичної відлиги”.
3. Наростання кризових та застійних явищ у 70-80-х роках

Теми рефератів:

- Відбудова зруйнованого народного господарства.
- Екстенсивний розвиток господарства України в 50-80-х роках.
- Реформи 50-60-х років та їх здійснення в Україні.
- Українська Гельсінська спілка.
- Передумови та форми дисидентського руху в Україні в 60-70 рр.
- Поглиблення кризових явищ у суспільно-політичному й соціально-економічному житті в першій половині 80-х років.

Питання для дискусії:

У чому полягає історичне значення дисидентського руху?

Питання для самостійного опрацювання.

1. Міжнародна діяльність України в середині 40-х – першій половині 50-х років.
2. Радянізація західних областей України – трагічна сторінка в історії українського народу.

3. Боротьба ОУН-УПА з радянською системою в післявоєнний період.
4. Левко Лук'яненко – організатор Української Робітничо-Селянської Спілки (УРСС).
5. Українська Гельсінська Спілка.
6. Русифікаторська політика в Україні.

Література:

1. Аджубей А. Крушение иллюзий. – Москва, 1991.
2. Баран В. Україна після Сталіна. Нарис історії 1953-1985 рр. – Львів, 1992.
3. Булдацкий Ф. Вожди и советники. – Москва, 1990.
4. Врублевский В. Владимир Щербачко: правда и вымыслы. – К., 1993.
5. Грабовської С., Ставроянн С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 382-386, 418-446.
6. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? // Вітчизна. – 1990, – № 5-8.
7. Жуковський А., Субтельний О. Нарис історії України. – Львів, 1992. – С. 135-151.
8. Зайцев Ю. Дисиденти: опозиційний рух 60-80-х рр. // Сторінки історії України. – Львів, 1992. – С. 195-235.
9. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.2 / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 352-407.
10. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 107-114.
11. Лановик Б, Лазарович М. Івострована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 339-364.
12. Лук'яненко Л. Сповідь у камері смертників. – К., 1991.
13. Рубан В. На протилежному боці добра // Київ. – 1992. – № 1-3.
14. Савельєв В. Чи був П.Ю.Шелест виразником «українського автономізму»? // УІЖ. – 1992. – № 4.
15. Стус В. З таборового зошита // Дніпро. – 1991. – № 9.
16. Стус В. Феномен доби. – К., 1993.
17. Субтельний О. Україна: історія. – К., 1991. – С. 431-460.
18. Чорновіл В. Правосуддя чи рецидивні терору? // Київ. – 1992. – № 6-8.
19. Чорновіл В., Пенсон Б. Хроніка таборових буднів. – К., 1991.
20. Шаповал Ю. М.С. Хрущов на Україні. – К., 1990.
21. Шелест П. Холодна відлига // Київ. – 1990. – № 8.

Тема 15. Україна – незалежна держава

План семінару (2 год.)

1. Україна в другій половині 80-х – на початку 90-х років.
2. Україна – незалежна держава: проблеми соціально-економічного й духовного розвитку.
3. Україна на міжнародній арені. Основні напрямки зовнішньополітичної діяльності.

Тема рефератів:

- Основні принципи політичного й економічного суверенітету України.
- Конституція 1996 року про форми участі громадян у державотворенні.
- Місце й роль місцевого самоврядування в суспільно-політичному житті України
- Економічні проблеми в програмах політичних партій.
- Суть та цільове призначення економічної реформи в Україні.
- Суть й основні напрямки земельної реформи в Україні.
- Кооперативні відносини в агропромисловому комплексі.
- Економіка України в сучасних умовах.
- Реформування системи вищої освіти в сучасних умовах.
- Діяльність України на міжнародній арені.
- Сучасний стан розбудови громадянського суспільства в Україні.
- Глобальні проблеми світового розвитку й України.
- Концепція національної безпеки України.
- Україна в ХХІ столітті.
- Соціальне призначення спеціалістів аграрного профілю.
- Місце й роль агропромислового комплексу в українському суспільстві.

Питання для дискусії:

Обговорення доповідей - рефератів, які виносяться на семінарське заняття.

Питання для самостійного опрацювання.

1. Етапи перебудови та її наслідки для України.
2. Народний рух України та його роль у досягненні незалежності України.
3. Декларація про державний суверенітет України – політично-правова основа майбутнього України.
4. Конституція України й сучасні політичні процеси в державі.
5. Українсько-російські відносини: завдання, проблеми.
6. Українська Православна Церква: історія, проблеми й сучасність.

Література:

1. Аппатов С., Дубовик В. Американські вчені про незалежність України (1989-1992 рр.) // У.І.Ж. – 1995. – № 2.
2. Бойко О. Україна 1991-1995: тіні минулого чи контури майбутнього? – К., 1996.
3. Бутейко А. Україна не банкрут // Голос України. – 1994. – 5 жовт.

4. Воєнна доктрина України // Голос України. – 1993. – 29 жовт.
5. Грабовський С., Ставроян С., Шкляр Л. Нариси з історії українського державотворення. – К., 1995. – С. 459-484.
6. Гришак Я. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX-XX ст. – К., 1996. – С. 310-320.
7. Грищенко К. Современные ориентиры внешней политики Украины // Зеркало недели. – 1995. – 28 окт.
8. Історія України в особах: XIX-XX ст. – К., 1995. – С. 463-477.
9. Історія України: нове бачення: У 2 т. Т.2 / Під ред. В.Смоля. – К., 1995. – С. 429-466.
10. Історія України / Керівник авт. кол. Ю.Зайцев. – Львів, 1996. – С. 430-470.
11. Конституція України. – К., 1996.
12. Король В. Історія України. – К., 1995. – С. 215-225.
13. Лазарович М. Історія України. Навчальний посібник. – Тернопіль, 1999. – С. 120-128.
14. Ляновик Б, Лазарович М. Люстрована історія України: Короткий курс лекцій. – Тернопіль: Джура, 2003. – С. 380-408.
15. Литвин В. Політична арена України: Дійові особи та виконавці. – К., 1994.
16. Литвин В., Слюсаренко А. На політичній арені України (90-ті роки). Роздуми істориків // У.І.Ж. – 1994. – № 1-3.
17. Марчук Є. П'ять років української трагедії. – К., 1999.
18. Нагайло Б. Як формувалося в Україні ставлення до ядерної зброї // Сучасність. – 1993. – № 10.
19. Рудич Ф. Формування політичних структур в сучасній Україні: політологічний аналіз // У.І.Ж. – 1994. – № 2-3.

Методичні поради до написання реферату

Реферат (від латинського *refereo* – доповідати) – короткий усний чи письмовий виклад основних положень вчення або змісту друкованих джерел, доповідь на певну тему.

Вибір теми реферату. Студент може самостійно обрати будь-яку тему з рекомендованої кафедрою тематики реферативних робіт. За умови, коли студент вчасно не обрав тему або затрудняється у виборі, тему може запропонувати викладач. Староста складає список студентів групи з назвами обраних ними тем рефератів і передає його викладачеві.

Підбір літератури. Студент використовує рекомендовану даним посібником літературу, також самостійно здійснює пошук необхідних наукових праць. Для цього потрібно ознайомитись із каталогами наукових бібліотек, новими надходженнями до них, виділити дослідження тих авторів, які працюють над науковими проблемами, пов'язаними із темою обраної реферативної роботи. Необхідно обов'язково ознайомитись з журнальними публікаціями останніх кількох років. Радимо опрацювати такі історичні часописи, як «Український історичний журнал», «Київська старовина», «Сіверянський літопис» та інші. Не допускається підготовка реферату виключно за матеріалами навчальних підручників і посібників.

Вимоги до оформлення реферату:

- обсяг реферату 9-12 друкованих або 11-15 рукописних сторінок формату А4;

- титульний аркуш оформляється за зразком;
- план реферату (включає «Вступ», «Основну частину», «Висновки», «Список літератури») розміщується зразу ж після титульного аркушу на окремій сторінці;
- список використаної літератури - підручників, монографій, статей (не менше 4-5 джерел);
- реферат повинен бути написаний розбірливим почерком або надрукований шрифтом Times New Roman, розміром 14 пунктів та подвоєним інтервалом

Вимоги до змісту реферату:

• «Вступ». У вступі в міру можливості слід: (а) обґрунтувати актуальність обраної теми; (б) показати ступінь розробленості даної теми, а також (в) поставити завдання дослідження.

• «Основна частина» включає безпосередній розгляд теми за додатковими пунктами плану;

• «Висновки» включають результати дослідження тобто узагальнені думки про значення даної теми та можливості її суспільного використання.

• «Список літератури» слід подавати в такій формі: Ім'я автора (прізвище, ініціали). Назва твору. - Місце видання: Назва видавництва, рік видання. - Сторінки. Приклад: Гоц В.Г. Вступ до філософії: Онтологія людини.- Київ: Абрис, 1995. - 332 с.

Літературу можна вказувати на кожній сторінці, а можна посилатися на список літератури, вказуючи при цьому в квадратних дужках № джерела у списку використаної літератури і сторінку, на якій міститься текст цитати за таким зразком: [5, 143].

Якщо студент користується Інтернетом, то можна знайти не менше 4-5 рефератів на сайтах з аналогічних, або близьких тем, вказавши їх адресу в Інтернеті.

Використавши в процесі роботи сайти обов'язково вказати в списку використаної літератури.

Приблизний список сайтів, де ви можете знайти тисячі студентських рефератів:

Україномовні сайти:

www.ukrreferat.com

www.referatov.com.ua

www.5baliv.com.ua

Російськомовні сайти:

www.bankreferat.ru

www.referats.ru

Електронні версії підручників, монографій, статей можна знайти за допомогою пошукових систем:

www.yandex.ru

www.aport.ru

www.rambler.ru

www.aifnet.ru

www.sites.ru/domain/ru

Зразок титулу

**Національний університет біоресурсів і природокористування
України
Ніжинський агрогехнічний інститут
Факультет економіки та менеджменту**

**Історія України
Реферат на тему: Назва теми**

Виконав(ла) студент(ка)

Ніжин 2007